

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 2 (108)

Fredagen den 10 januari 1890.

3:dje årg.

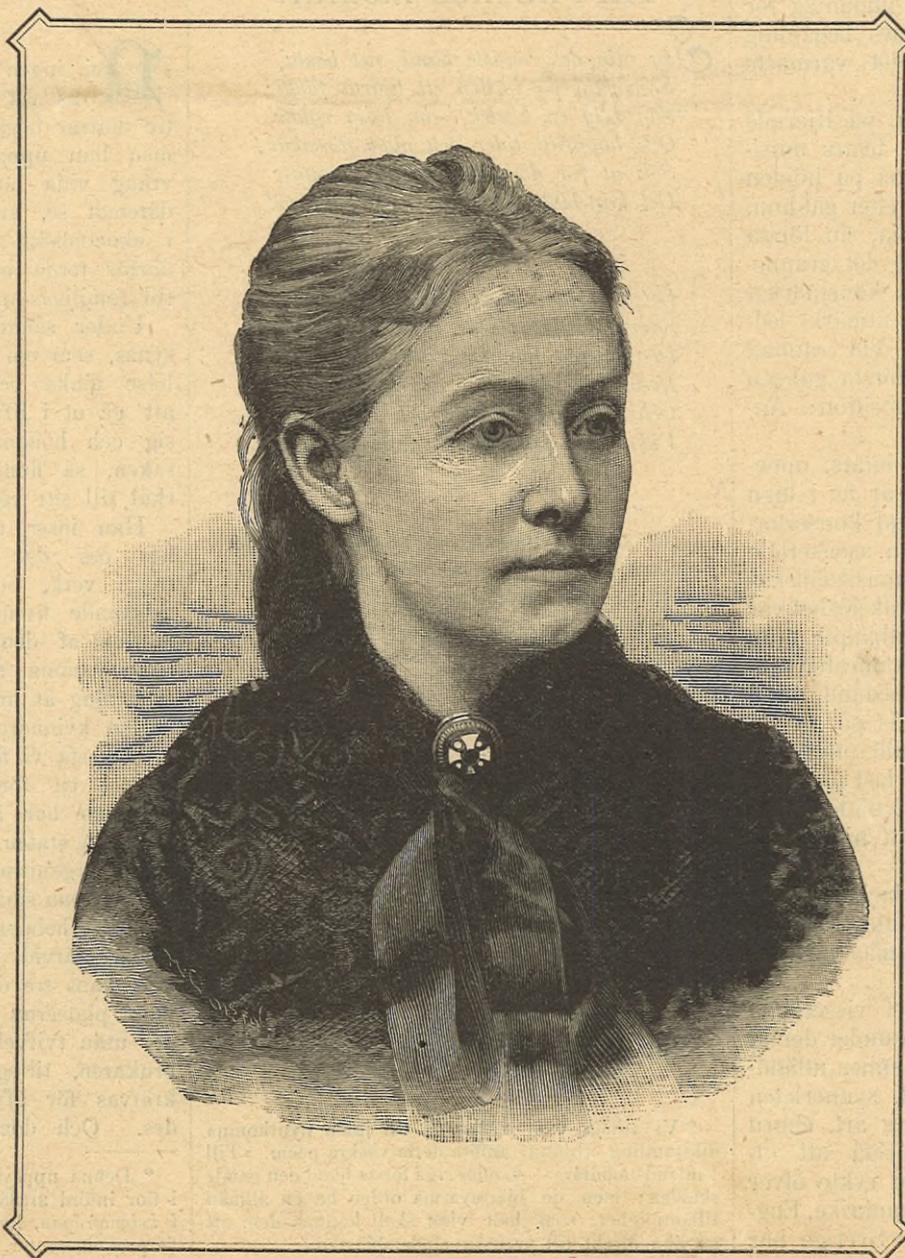
<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser). Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre.</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- lådorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	---	---	---

Agathe Backer-Grøndahl.

Idun ville gärna en gång inom sitt porträttgalleri inrymma bilden af en framstående personlighet äfven från broderlandet Norge. Vi behöfde ej länge tveka vid valet. Ty näppeligen någon samtida norsk kvinna torde ha förskaffat sig en sådan popularitet, ett sådant omfattande och välförtjänadt rykte som fru Agathe Backer-Grøndahl. Långt utom fäderneslandets gränser har hon genom sin konst bidragit att göra det känt och äradt.

Särskildt under det nyss tilländagångna året har hennes namn ofta varit nämndt, äfven här hemma i svenska tidningar och musikaliskt intresserade kretsar, med anledning af den stora framgång, de lysande triumfer, hon firade vid sitt deltagande i säsongens förnämsta konserter i den stora världsstaden vid Themsen.

Inom Sverige är hon sedan länge känd och kär hållen. En hvar, som varit i tillfälle att vid något af hennes besök njuta af den överlägsna virtuosens gedigna konst, glömmet det sent och tilldelar henne obestridd en af

de allra främsta platserna bland vår tids pianister.

Agathe Backer-Grøndahl är född i Holmestrand den 1 december 1847 och dotter af konsul N. Backer. Intill sitt nionde år framlede hon barndomstiden i denna lilla stad vid Kristianiafjorden. Intrycken från den tidiga barndomen sätta ofta i utplånliga karaktärsdrag sin prägel på fantasirika naturer, och — om äfven omärkligt för en själf — ger hemmet med alla dess minnen färg äfven åt den mogna ålderns stämningar. Man har således allt skäl att antaga, att den drömmande romantik, som är karaktäristisk för fru Backer-Grøndahls alstring och konst, redan tidigt fått näring af födelsebygdens egendomliga skönhet och det inätvända, tysta lifvet i hemmet. Som barn var Agathe för det mesta fåordig och hade anlag för melankoli, men tröstade sig i ensamheten på sitt eget vis. Hennes farmor, som var synnerligen musikaliskt begåfvad och komponerade samt improviserade på piano, hade, då de

Såsom strängen är för bågen,
så är kvinnan ock för mannen.
Honom böjer hon, men likväl

honom lyder hon; och honom
drar hon, men dock honom följer.
Bägge de hvarann' behöfva.
Longfellow.

gamla flyttade ut till sitt landställe, kvarlemnade ett gammalt klaver uppe hos barnbarnen; när det så spelades nere i våningen på föräldrarnes nya piano, lade den fyra år gamla Agathe örat till golvet för att uppfånga melodierna, som hon sedan försökte taga ut på sitt eget instrument.

Fadern kom regelbundet upp till barnen i skymningen efter middagen, fantiserade för dem på klaveret och berättade sagor och äfventyr. En af dessa historier gaf anledning till den då femåriga Agathes första komposition; därmed var det musikaliska tungbandet löst, och från denna dag satt hon beständigt vid instrumentet, spelade, utan att förstå noter, hvad helst hon hade hört, och gälde för ett underbarn. Föräldrarna gjorde dock ej stort väsen af hennes talang, och släkt och vänner voro ju redan så vana att möta stor musikalisk begåfning inom familjen.

År 1856 flyttade föräldrarna till Kristiania, och nu vidtog dotterns musikaliska utbildning under de förnämsta lärarens ledning. Efter några års studier för Otto Winter-Hjelm togs hon till elev af Kjerulf, som visserligen var så öfverlupen af arbete, att han hade för princip att ej mottaga barn, men som gjorde ett undantag för denna ovanliga lärjunge, hvars begåfning och kompositionstalng på det varmaste intresserade honom.

Vid 16 års ålder blef hon, på Kjerulfs tillskyndelse, sänd till Berlin, hvars musikaliska akademi den tiden stod på höjden af ryktbarhet. Redan året därefter gaf hon, på besök i hemmet i Kristiania, sin första offentliga konsert, vid hvilken det granneligen visade sig, till hvilken konstnärligt hög utveckling redan nu en utmärkt ledning fört de rika anlagen. Vid samma tillfälle trädde hon ock för första gången offentligen fram med en komposition: Andante för piano och orkester.

Sedan studierna i Berlin afslutats, uppehöll sig Agathe Backer ett par år i lugn och ro hemma i Kristiania, gaf konserter, komponerade, undervisade och assisterade vid konstnärskamraters och musiksällskapens konserter. Hennes anspråkslöshet var stor; ej allenast att hon medhjälpte utan någon ersättning, när hennes kamrater väddjade till hennes värdefulla bistånd, utan hon tänkte öfver hufvud ej alls på att slå mynt af sin ovanliga talang, allt under det hon så lät sig fångas af sin lust för komposition, att hon till och med flyttade pianot upp i sin sofkammare för att ha det till hands äfven om nätterna.

År 1875 ingick Agathe Backer äktenskap med sångläraren Grøndahl, hvars bekantskap hon gjort i Kristianias musikaliska kretsar.

Fru Backer-Grøndahl förblef visserligen ej allt framgent så stabil som under denna sin första konstnärstid, men hennes utländska resor ha dock ej varit synnerligen många samt af föga långvarig art, ehuru tillräckligt många och långvariga att utbreda hennes alljämt växande rykte öfver Tyskland, Österrike, Italien, Frankrike, England och hela Skandinavien. Sverige har

hon varit den flitigaste gästen; ingenstädes, knappast nog i hennes hemland, torde därför ock hennes popularitet vara djupare rotad, hennes namn högre buret.

Alla pianisters store maestro, Liszt, visade en oförställd beundran för Agathe Backer-Grøndahls konst, och hon åtnjöt i hans hem i Weimar det mest smickrande emottagande. År 1875 erhöill konstnärinnan den särskildt för en kvinna ovanliga utmärkelsen af en kallelse till professor vid Peabodykonservatoriet i Boston; anbud i samma riktning gjordes henne sedermera år 1882 af konservatoriet i Helsingfors.

Hennes anspråkslösa sinne, som dock alltid främst skattat en lugn och utan allt braskande framgångsrik verksamhet i det kära fosterlandet, förmådde henne afböja dessa och liknande erbjudanden. Af brödralandens konung har hon utmärkts med medaljen »*pro literis et artibus*» samt invaldes redan efter sitt första uppträdande i Stockholm till medlem af Musikaliska akademien.

Till Finlands mödrar.*

*Säg mig det renaste band, det bästa,
Som kan på jorden ett hjärta fästa;
Säg mig en kärlek, som tålig vakar
Och hoppfull lider och glad försakar!
Sök ut för dem ett förtroget namn:
Det kan blott vara en moders famn!*

*Det kan blott vara den kära handen,
Som först oss lede i främlingslanden,
Den trogna handen, som aldrig vikit
Ifrån vår sida, när allt oss svikit,
Och stått med böners och tårars makt
Vid lifvets portar som änglavakt.*

*All se den famnen oss sträckt till möte,
Som bar oss förr vid sitt moderssköte,
Att se den kärlek, som allt förlåter
Och allt försonar, oss söka åter,
Det är en vårluft i årens höst,
Det smäller is i ett människobrust.*

*All se det första föreningsbandet
För lifvet, världen och fosterlandet,
Se hjärtats, tankens och sedens höga
Uppfostrarinna med tår i öga
Oss kärligt räcka förenad hand,
Det är att famnas af folk och land!*

*Det måste böja den mest förmätne,
Det måste höja den längst förgätne;*

* Vi tillåta oss ur Topelii till julen nyutkomna diktsamling »Ljung» anförä detta vackra poem. »Till Finlands mödrar» — vänder sig i första hand den gamle skalden; men de hjärtevarma orden ha en allmän tillämplighet, som helt visst skall komma dem att gå lika direkt till svenska modershjertan.

*En lön som denna, hur varmt den menas,
Kan endast skänkas, men ej förtjänas;
Det är Guds eviga kärlek blott,
Som mäter människor med detta mått.*

*Ack, detta lif, så förströdt, förfeladt,
Är blott ett styckverk af hvad vi velat!
I sköva lerkärl vi bära gåfvan,
Och allt, som duger, är skänkt från ofvan.
Guds kraft allena i oss består,
Och hans är guld, men slaggen vår.*

*Och vi gå bort, men den kära handen,
Som en gång ledt oss i främlingslanden,
Den trogna handen, som för oss strider,
Skall aldrig tröttna i tidens tider
Att fostra framtid åt Finland än; —
Jag kysser, och jag välsignar den!*

Zacharias Topelius.

»Ingen af döttrarna vill stanna i hemmet».*

Af Ave.

»Nej, ingen af dem vill stanna i hemmet, det vet jag bestämdt,» säger den med tre döttrar begåfvade enklingen »I kupéen»; men han uppgifver ingen orsak till en så vrång vilja hos sina barn. Han låter oss däremot se, att han ej är säker på fötterna i ekonomiskt hänseende, och att döttrarna därför torde blifva tvungna till att bidraga till familjens underhåll.

Under sådana förhållanden kunde det ju synas, som om fadern borde med tillfredställelse tänka och tala om döttrarnas beslut att gå ut i lifvet och förtjäna uppehållet åt sig och honom; men tänka vi närmare på saken, så finna vi, att han hade grundade skäl till sitt vemod.

Han inser nämligen först och främst, att hos oss det sammanlagda beloppet af tre i verk, bolag eller inrättningar strängt arbetande kvinnors aflöning ej går upp till hälften af den summa, som gifves åt män inom samma arbetsfält, och detta ofta som ersättning åt mannen, för det han där ser på, medan kvinnorna arbeta.

Här stå vi åter vid samma mörka punkt, som i en föregående uppsats påpekades. Kvinnan har ännu ej lärt sig inse, att det vi kalla staten, samhället, folket, är en levande organism, i hvilken ej den ena lemman eller det ena sinnet kan misshandlas och skadas, utan att hela samhällskroppen äfven lider och skadas därvid. Fadern »I kupéen» inser, att alla hans tre döttrar skola nöja sig med de lägre platserna i »försäkringsbolagen», fastän de, utan tvifvel, långt bättre än han, landbrukaren, tillagnat sig de kunskaper, som krävas för äfven de högre posterna därstädes. Och dock skulle han, fadern, kunnat

* Denna uppsats ansluter sig till en i nr 46 för i fjor införd artikel, benämnd »I kupéen», en dialog i kvinnofrågan, hvilket vi nämna för våra nytillträdade prenumeranter.

göra anspråk på en direktörsplats, medan andre mäns döttrar skötte allt arbetet för honom.

Men han saknade naturligtvis alla andra relationer, än hvad som stod honom till buds genom mannen till en hustru, som nödtorftigt försörjde honom och barnen.

Detta är tragikomiskt, men det är däremot rent sorgligt, att kvinnobildningen skall stå på en sådan punkt, att kvinnan äfven i rent oträngda mål så förbiser sin egen värdighet och det allmänna bästa, att hon skattar sig lycklig, att, utan all utsikt till befördran, få träla för ett knappt bröd, medan män, icke ens hälften så dugliga som hon, ta hedersposterna och ej sällan förstöra både sig själva, sina familjer och bolagens kassor. Se detta är ett drag af trälsinne hos — de tre döttrarna.

Det skulle ej innebära den ringaste fara vid konkurrensen emellan man och kvinna, om blott båda parterna uppträdde fullständigt jämnliska. Icke i ett bland tjugu fall skulle det hända, att i en täflan om platser, lämpliga för båda könen, kvinnan skulle afgå med segern. Härtill behöfver man ej leta efter andra skäl än detta, att antingen är den platssökande kvinnan hustru och moder samt därmed äfven mindre väl skickad till att utbyta hemmets värld mot kontorets, eller också ligger det inom sannolikhetens område, att hon ingår äktenskap och därmed återbördas af hemmet, kanske just som hon väl hunnit sätta sig in i det offentliga lifvets bestyr.

Skulle det ändå någon gång hända, att en framstående plats gäfvdes åt en kvinna i stället för åt en man, så kunde man vara tämligen viss om, att hon i så fall egde just den duglighet och de egenskaper, som platsen kräfde, egde dem i högre mått än någon af medtäflarne, och då blifver ju hennes framskjutna ställning en vinst för samhället och möjligen också för henne själf.

En dylik rättvisa på täflingsbanan skulle säkert ej så litet bidraga till, att det öfvertag, som kvinnan nu har genom sin större sedlighet, ordningssinne och plikttröhet skulle upphävas genom mannens sträfvan att uppnå denna hennes höga ståndpunkt, och då vore vi alla att lyckönska till en bättre och gladare tidsålder.

Männe ändå ej fadern »I kupéen» mistog sig om sin tredje dotter? I sagorna brukar den yngsta af de tre vara en klok, klar-synt och varmhjärtad flicka.

Nekas kan det visserligen ej, att här gifves en bred ström af så yttlig kvinnobildning, att många unga själar flyta utan roder och styre ut i världen med det gamla ordstäfvet: »Bära hvart det bära vill, blott det icke bär tillbaka mot hemmet!» måladt på den fladdrande tankens vimpel. Det är en sorglig sanning, att flertalet af våra flickor påverkas af en bildningsflod, hvilken, oakadt sin flacka grund, eller snarare just emedan den är flack, förer utåt mot de dunkelt hägrande möjligheternas okända kuster i stället för att visa inåt på den enskilda begåfningen, hvilken för de allra flesta flickor pekar mot de olika verksamhetsfälten inom hemmens värld.

Männe icke ändå en af tre unga flickor helst önskar sig en själfständig verksamhet som husmoder, antingen i sitt och en makes gemensamma hem eller hos en ogift broder eller hos sina åldriga föräldrar?

Jag kan ej rå för, att jag, trots allt, sätter mitt hopp till den missmodige faderns tredje dotter.

Det är tyvärr mycket troligt, att hon, i likhet med sina två systrar, har fått vana att anse en hög dyra läroböcker för liktydigt med god uppfostran, att hon förveklar minneskunskap med lifsupplysning; att hon anser sig »mogen», för det hon förvärfvat sig ett slags skolbetyg därpå, och att hon vid ordet *hem* blott fäster föreställningen om en far, som skall behandlas likt ett ruttet ägg, en mor, antingen förslöad eller rent af förhårdad genom fullständigt själlösa hus- och matbestyr. Då kan det visserligen med skäl se mörkt nog ut på lifvets järnväg för den ensamme fadern, men ändå hyser jag fast tilltro till hans tredje dotter.

Du, stackars ensamme man, jag vill hviska till dig, hvad du bör göra: lufta ut de osunda ångorna i ditt sinne, drif ut de onda andarne ur hemmet (ibland stå de med kött och blod vid hemmets härd); räck så famnen åt den tredje dottern och gif henne en förtrogen väns plats vid ditt hjerta och en fribores kvinnas plats i ditt hus!

Då skall du se, hur hon jublande slår armarne kring dig, i den lycksaliga känslan af att ega ett naturligt rotfäste, från hvilket hon kan utveckla sig till en andligt mogen kvinna, redo att, med de henne gifna rättigheterna, äfven ikläda sig de plikter och det ansvar, som därmed följa.

Och medan så de två ute i lifvet sträfvä för familjens väl — för den lilla i hemmet och den stora, som heter fäderneslandet — går den tredje dottern, som den vårdande och skyddande anden, stilla i sin lilla värld; men när de tre systrarnas arbetsförtjänst synas och jämföres, så visar det sig säkert, att hennes icke är ringare än de två andras.

Iduns nionde pristäfling.

Redaktionen har beslutit att vid Iduns nionde pristäfling, den första för innevarande år, till hvilken vi härmed inbjuda våra ärade läsarinor, utfästa tvänne olika pris, nämligen:

ett första pris å

Fyrtio (40) kronor

för den bästa biografiska uppsats öfver någon i en eller annan riktning framstående svensk kvinna, antingen nu levande eller hvilken verksamhet infallit under innevarande sekels senare hälft. Denna uppsats får ej till omfång öfverskrida 3, högst 4 af våra vanliga spalter.

Vidare utfästa vi:

ett andra pris å

Tjugufem (25) kronor

för den bästa och mest uttömmande uppsats öfver: »Den unga kvinnans plikter under förlofnings-tiden», hvarvid bör fästas afseende vid ej blott de etiska, utan ock de rent praktiska. För täflingen om detta pris sätta vi ej någon bestämd begränsning till utrymmet såsom vilkor.

De täflande uppsatserna böra vara skrifna blott å en sida af papperet samt åtföljda af förseglad namnsedel med fullständig och tydlig adress. Konvolutet betecknas med ordet: Täflingsskrift. Samtliga uppsatser skola vara insända inom **den 15 inst. februari.**

Vi uttrycka vår vissa förhoppning om ett lifligt och intresserad deltagande.

Stockholm i januari.

Redaktionen.

Farlig lek.

Skiss af Elisabeth Kuylenstierna.

Han måste nästan sluta ögonen för det bländande solljuset, som strömmade emot honom, då han inträdde i salen. När han åter såg upp, erfor han en känsla af tillfredsställelse vid att betrakta det stora, fyrkantiga rummet med sina gammalmodiga möbler; de hvita linnemattorna hade, ända från den tid, då han regelbundet brukade snubbla omkull på dem, haft samma utseende af oklanderlig snygghet; den uråldriga dalkarlsklockan hade alltid surrat just som nu, fem minuter innan hon slog.

Han log för sig själf åt allt detta stillastående, men huru modärn han annars var, önskade han ej att se sitt barndoms hem förändradt. Han kunde ej tänka sig täta, mörka draperier framför fönstren i stället för de skira gardinerna, bakom hvilka prinstinnans blommor doftade i sin mångbeundrade prakt.

Dörren till förmaket stod öppen. Där inne brann en brasa och vid ett af fönstren satt fröken Ester Ibse och broderade.

Hon såg hastigt upp, då han tog plats på stolen midt emot henne.

»Vet ni, fröken, jag går och ser efter, om jag känner igen mig.»

»Äh, skulle man ej känna igen sitt hem. Kandidaten jular ju alltid hemma.»

»Ja visst, men det händer allt ändå, att minnet bleknar bort i ungdomsstad, där lifvet får så många andra intressen, och där man, med eller mot sin vilja, drages med i den brusande strömmen af glödande tankar, jäsande reformer och spirande krafter.»

»Ni tillhör således det unga Sverige?» Hon såg med en egendomlig känsla af stolthet på detta kraftigt byggda hufvud med sitt slätklippta, ljusa hår. Pannan var bred och klar, ögonen blå och ärliga, munnen doldes af de ljusa mustascherna, men hakan var käck och energisk.

»Och det frågar ni, fröken, när vi nu varit tillsammans i fjorton da'r. Ni måtte ej alls bry er om att det ringaste lyssna på mig, ty nog har väl jag predikat om frihet och framåtsträfvande så mycket jag kunnat, för att inte farsgubben skulle fatta eld. Men jag vill nådigast förlåta er, om ni nu lägger bort det där tråkiga broderiet och följer med ut och åker kälke.»

»Är ni tokig, det var en hel evighet se'n jag var med om något dylikt. Jag tror, att jag inte gjort det på tio år.»

»Ni behöfver ju blott sitta på, och jag styr; det kommer att gå utmärkt.»

»Men det är ju löjligt vid min ålder!» Hon reste sig till hälften motvilligt och började lägga ihop arbetet.

Vid min ålder, hade hon sagt — hur gammal var hon då egentligen? Kandidaten skulle gissat på högst tjugutre. Hon hade bestämt en nyck att vilja gälla för gammal. Här om dagen vid middagen på herrgården hade hon också skämtat öfver sin ålder och sagt, att »slynårens» sentimentalitet var en för länge sedan öfvervunnen ståndpunkt. Och hon kunde ju tryggt skämta; hon var tillräckligt bedårande för att ej frukta rivaler.

Han såg på den smidiga, framåtböjda gestalten, de små, välformade händerna och ansiktets mjuka oval. Kände hon sig besvärad af hans blick? Kanske, ty vid en darrning af handen tappade hon fingerborgen, som rullade långt utåt golvet.

De skyndade båda att söka fånga den.

»Hvart tog den vägen? Jag tyckte precis det var häråt, den föll.»

»Låt mig se efter?» Kandidaten föll på knä.

»Nej, här är den.» Ett litet stycke därifrån låg den blänkande lilla tingesten.

Då hon skulle luta sig ner för att taga upp den, kom deras hufvuden att vidröra hvarandra. Båda skrattade, under det Ester hastigt drog sig undan med en varm skiftning på sitt eljes bleka ansikte.»

Kandidaten hade också rest sig, och betraktade henne road.

»Nu vet jag, hvad ni tänkte på, fröken, på det första ofrivilliga famntagat därute i mörkret.»

»Ja, det var ett fatalt misstag,» utbrast hon lifligt.

»För hvem då?»

»För er naturligtvis, men hur kunde ni också tänka, att tant, som är så arbetsam, skulle sitta i skymningsfunderingar?»

»Jag hade ju ingen aning om, att det fanns någon inackordering här, och dessutom — jag tänkte inte alls, då hade jag väl inte ens i mörkret kunnat taga fel på er och mamma.»

»Men det var i alla fall inte vänligt att öfverraska oss så där helt och hållet. Tant hade glatt sig så mycket åt sina små arrangemanger.»

»Men jag arrangerade en scen i stället, och det

dugde väl. Det är så tråkigt att vara bestämd och låta allting gå efter en viss plan. Nej — inga band. Leve friheten! Är ni färdig nu, fröken?»

»Ja, men det är dumt!»

»Att hysa barnsliga fördomar, mycket sanut!»

»Här är mössan, nej, låt mig sätta på den. Ni skall ha en lock där på ena sidan. Ni passar till frihetsgudinna, fröken Ihre, den frygiska mössan klär er. Ska' ni ha muff också? Nu då!»

Han öppnade porten, och nu stodo de framför det snöbetäckta landskapet; belysta af solens strålar, gnistrade och blänkte träden och de hvita slätterna i en bländande skrud af tusen, sinom tusen små stjärnor.

»Vårt land är fattigt,» sade kandidaten, till hälften föraktligt. Han slängde kalkremmen öfver axeln och gick i lugn promenadtakt bredvid Ester.

»Fattigt?» Hon såg menande upp.

»Ja, allt detta är ju egnadt att föra vårt lif till fryspunkten. Tanken mäktar ej beundra denna döda prakt. Man får en känsla af öfvergifvenhet och misströstan, när man sett solen försvinna och landskapet gömmas i de dystra, mörka skuggorna. Men nu ska' vi inte resonera om det där tråkiga längre. Här är en bra backe. Sätt er nu på, så börja vi.»

Ester tvekade. Då kände hon två armar kring sitt lif, blott en sekund, men nu satt hon på kälken, lätt och säkert.

»Luta er mot mig, litet mer på sidan ska' ni hålla hufvudet, nu lär det af!»

Ester var mycket rädd under den korta färden, men efter några tag började hon njuta af det friska nöjet. De mörka ögonen strålade och kinderna fingo färg.

»Hur länge stannar ni här, fröken Ester?»

»Öfver vintern, kanske.»

»Och så är det er mening, att vi aldrig skola träffas mer?» Hans ton var något för häftig för en så kort bekantskap, men han var ett stundens barn och rycktes med utaf stämningen.

»Ja,» svarade Ester kallt.

Detta retade hans egenkärlek, men han teg.

När de hunnit ned nästa gång, bad han: »Tag min arm och låt oss promenera litet.»

Hon lade otvunget sin arm i hans, och tysta gingo de framåt skogen. Den susade emot dem med ett vemodigt, smekande ljud som af lockande, men sorgsna aningar.

»Fröken Ester, om ni kunde göra en människa riktigt lycklig, skulle ni göra det, äfven om det kostade er en uppoffring?»

»Ja, om denna vore värd en sådan.»

»Värd, skulle ni först taxera dess värde?»

»Man blir ju så lätt bedragen,» — det sades till hälften urskuldande med en vek, bönfällande röst.

»Ja, det är en erfarenhet, som jag just nu gör,» svarade han hårdt.

»Hvad vill ni då?» Det brände i hennes pulsar af hett, sjudande ungdomsblod. Hjärtat arbetade med häftiga slag, och tankarne drogos med kärlekens magnetnål rundt om en enda punkt: hvilken uppoffring ville han då begära, hvad skulle han säga?

Hvad vill ni då? hade hon frågat. Det enstafviga svaret hade utöfvat ett mäktigt lugnande inflytande på hans upprörda sinnestillstånd. Hvad hade han varit på väg att begära? Kanske skulle han i nästa minut offrat sin frihet, om icke dessa små förnuftsfulla ord med sitt tvingande kraf: *antingen-eller* kommit honom att rygga tillbaka för det sluttande planet.

»Jag vill vara er vän,» yttrade han slutligen. Han visste ej riktigt, om han skrek eller uttalade orden anmärkningsvärdt tyst; de surrade förbi honom helt meningslöst.

Nu var det således sagdt. Ester kände sig fullkomligt lugn. »Vi känna hvarann så litet, men jag är ju möjligen äldre än ni och har större erfarenhet.» Hon sade detta sista med ett försök till skämt.

»Ni vill ej förstå mig.» Det föreföll honom som om han stått och nystat upp en tråd, hvilken oupphörligt gick af.

»Åh, jo, visst vill jag det.» Hon log.

»Vill ni som jag, gå vi hem.»

»Som ni behagar, fröken,» — så nu gick träden af igen.

De gingo tysta hemåt.

»Åh, jag är trött,» sade Ester, då de hunnit upp på gården. »Vet ni, vi äro för gamla att leka.» Hennes läppar skälde som af undertryckt gråt, men hon skyndade hastigt förbi honom in i byggningen.

Bidrag i alla ämnen mottagas med tacksamhet.

Kejsarinnan Teresa af Brasilien.

Vi ha tagit för afgjort, att bilden af den nyligen aflidna kejsarinnan skulle vara våra läsarinor välkommen. Hennes tragiska öde är ock egnadt att väcka medkänsla. Nyss drifven från den tron, det hemland hon vid sin mans, kejsar Dom Pedros sida innehaft i öfver ett halft sekel, ryckes hon, flyktig i fjärran land, af den nu allmänt smygande epidemiska sjukdomen plötsligt bort från den åldrige make, hvares tröst och stöd hon nu mer än någonsin kunde behöft att vara.

Kejsarinnan Teresa var född 1822 och dotter till konung Frans I af Bägge Sicilierna. År 1843 förmäldes hon med kejsar Dom Pedro. Af de fyra barn, som föddes i detta äktenskap, nedstego två söner tidigt i grafven; af de båda döttrarna är ännu en i lifvet, prinsessan Isabella, på hvares klerikala politik man skyller utbrottet af revolutionen. Den andra dottern afled efter några års äktenskap med prins Gaston.

Ärade läsarinor!

Enligt hvad vi redan före jul förklarade som vår afsikt, komma vi nu åter för att bedja eder benäget vara oss behjälpliga vid afgörandet om det utsatta priset till »Iduns julklappsbarar». Vi blefve eder synnerligen förbundna, om en hvar af eder, som praktiskt pröfvat någon eller några af där insända beskrifningar, med en rad på ett brefkort underrättade oss om, hvilken af dessa täflande anses böra komma i åtanke. Vi räknar på denna vänlighet för att finna lämpligaste ledning vid vårt afgörande och våga hoppas, att våra läsarinor gifva oss omgående svar.

Redaktionen.

»Koka med gas!»

Så lyder en uppmaning, som under de senaste månaderna hos hufvudstadens inbyggare blifvit inpräntad med »eldskrift».

Många af Iduns läsarinor ha med anledning af de lysande orden tillfrågat oss, om det verkligen är idé i att koka med gas, om det icke är alldeles för dyrt o. s. v.

Vi ha därför om saken forskaffat oss nedanstående uppgifter, och af dessa framgå, att det ovilkorligen är idé i det — och en ljus idé — och att resultatet äfven i ekonomiskt afseende är lysande.

Gasen såsom bränsle är i flere hänseenden fördelaktigare än något annat bränsle, nämligen bekvämare och billigare.

Gasen förorsaker ingen rök och intet sot. Maten kan således aldrig bli »rökig», och kokkärnen bli icke sotiga; man är fri från inrökning och slipper sotning. Därjämte undviker man vid gaskokning allt det dam, sot och aska, som äro oundvikliga vid eldning med ved eller kol.

Det besvär och den tidsutdräkt, som äro förbundna med uppgörande af eld med sistnämnda sorter bränsle, ifrågakomma icke vid användande af gasbränslet. I samma ögonblick, matlagningen skall börja, öppnar man gaskranen, tänder lågan och har »full fyr».

Om köksan tillfälligtvis är borta, kan lilla frun utan olägenhet själf göra upp eld och påbörja kokningen i rätt tid.

»Men om det kokar öfver?»

Nej, min nådiga, ni kan med tillhjälp af gaskranen helt och hållet moderera hettan, och om ni känner fördelen af att låta buljongen koka sakta och länge, så kan ni på gaskök börja dess kokning på kvällen och ha buljongen färdig, när ni vaknar. Den kokar aldrig öfver, om ni ställer kranen, så att lågan är liten.

Vid sjukdomsfall och särskildt vid vården af små barn är gasköket synnerligen lämpligt, — ja, man kan säga outhärligt för skyndsamt uppvärmning af vatten, mjölk och dylikt.

Den naturliga följden af att lågorna kunna modereras och släckas, så snart de ej längre behövas, är att all obehöflig och besvärlig hetta i köket kan undvikas.

»Men om vintern kan värmen behövas i köket.»

Ja, för det ändamålet finnes i de flesta större gasspislar en särskild kamin för uppvärmning af köket, då sådant är nödvändigt.

»Nå, men hur kan det vara billigare att koka med gas än med annat bränsle?»

Jo, ni kan tillgodogöra er all den gas, ni bränner; ni tänder den först, när kokningen skall börja, och släcker den, när kokningen är gjord, under det att annat bränsle brinner onödigtvis och utan gagn både före och efter kokningen.

Besvärligheten att göra upp eld med ved eller kol ger ofta anledning till, att spiselden underhålls hela dagen, och det finnes till och med köksor, de där känna ett svenskt ord, som heter »natved». Besparingen vid gaskokning belöper sig till omkring 25 proc.

Vid anställda försök hos en familj om sju personer uppgick kostnaden för kokning med ved och kol till 48 öre per dag. Under lika lång tid belöpte sig kostnaden för gaskokning till 36 öre per dag. Och dessa besparingar ökas än ytterligare, om ni i stället för de vanliga kopparkärnen använder tunna, helst emaljerade järnkärl, och borttager den sot-skorpa, som finnes under botten på de gamla

kärlden — ett mörkt minne från vedens och kolens tid.

Om dessa uppgifter gjort er böjd för att använda gas såsom bränsle, så gör någon dag ett besök i gasverkets utställning nr 7 Kungsgatan, där ni blir i tillfälle att se en hel mängd olika kokapparater och spisar, afsedda för det nya bränslet, liksom också kaminer, badkaminer och strykugnar.

Och hyser ni ännu tvifvel om gasbränslets lämplighet, så rådfråga någon af edra väninnor, som använder kokgas — och ni kan vara viss om, att sammanfatningen, af hvad hon säger er, skall blifva: »koka med gas!»

På vårt för dagen nya arrangement å frågoafdelningen med särskildt urvalda prisfrågor fästa vi våra läsarinners synnerliga uppmärksamhet. Vi ämna allt framgent på detta sätt sporra intresset för besvarandet af frågor, dem vi anse af allmänare praktisk betydelse, och hoppas där-af de bästa resultat för vår ärade läsekrets.

Teater och musik.

K. dramatiska teatern gaf i lördags för första gången Octave Feuillet's 5-akts-komedi »Chamillac», och får man döma af det intensiva bifallet från den fulltaliga premiärpubliken, torde här hafva påträffats ett verkligt kassastycke. Säkert är, att såväl själva stycket som utförandet och iscensättningen — af hr *Personne* — förtjänar det bifall, som nu hvarje afton genljuder i den fullsatta salongen.

Stycket gisslar den skenhelighetens moral, som ofta är rådande inom sällskapslivet, särskildt den falska välgörenhet, som mången gång utgör mera ett tidsfördrif och en hycklande mask för dem, som utöfva densamma, än en hjälp för de verkligt behövande. Och Chamillac är den, åt hvilken förf. uppdragit gisslaren värf. Denna roll utföres på ett alltigenom förtäfligt sätt af hr *Fredrikson*. Särskildt måste framhållas scenen i välgörenhetssällskapet, då han blottar dettas ordförande, samt framför allt i sista akten, då han för Jeanne de Tryas, hvilken han tillber, på grund af hennes fars obehagliga fordran tvingas framföra den långa berättelsen om sitt lifs mörka hemlighet — ty äfven Chamillac har en sådan, hvars tillvaro nog i styckets början antydes för åskådaren, men om hvars innebörd man ej får veta något förrän just i sista scenen. Denna scen utföres på ett sätt, som på en gång framhäfver den varma inre glöd, hvaraf Chamillac är behärskad, samt huru djupt olycklig han känner sig, trots all den resignation han visar. Jämte hr *Fredrikson* togs aftonens pris af fru *Hartman* som den unga enkan Jeanne de Tryas. Fru H. hade många förtäfliga scener; särskildt torde dock hennes stumma spel i första och framför allt i sista akten böra framhållas. För öfrigt gaf hon en synnerligen sympatisk och tilltalande bild af den öppna, glädiga och varmhjärtade Jeanne. Bland öfriga medspelande må särskildt nämnas fru *Bäckström* som den hängifna, men svartsjuka och för öfrigt något oklart teknade Sophie Ledieux, samt hr *Hillberg* och *Hartman* som resp. general de la Bartherie och major d'Illyers. — Stycket har redan gifvits för flere i förköp utsålda hus.

Vasateatern har i »Muntra kvinnor» funnit en dragande nyårs pjäs, synes det, att döma af det bifall, som hvarje afton kommer densamma till del. På fruntimmersidan är det särskildt fröknarna *Ekström*, *Johnson* och *Magnusson* som ådraga sig uppmärksamhet, och bland herrarne är naturligtvis hr *Varberg* som alltid primus. Stycket går för öfrigt med schvung och god sammanhållning.

Den 8 jan.

En ouppgjord räkning.

Af Sune Folkesson.

(Forts.)

Blaffen föll trögt ned med ett gnisslande, skärande ljud. Hon hade ömtåliga nerver, som alla distinguerade personer, och ryste till vid de rostiga slåarnes jämmerfulla lät. Det var

då också ett påhitt af Karolina! Om det inte hade varit mycket mindre besvär att betala räkningen, ville hon bara fråga? Sådana där gamla tvärviggar till hustryraner, som ungarlar fostra upp och sedan begåfva sina hustrur med, höra verkligen till lifvets pröfningar.

Chiffoniern var delad i fack, och hvar och ett var fullstoppadt med bref, vikna, gulnade, tummade och nötta, sorterade i buntar utan påskrifter.

Hon stod alldeles handfallen. Det var ju ett kolossalt arbete. Skulle hon se igenom allt det där? För en lumpen räkning på några och trettio kronor? Sådant småsinthet var hon inte van vid i hemmet, där gick allt rundligt till väga.

Men så hörde hon Karolinas tunga steg i rummet bredvid, och som hennes barnsliga, outvecklade vilja alltid hade böjt sig för den starkares, så löd hon också nu. Hon drog fram en pall och en bekväm kåsös till chiffoniern, lutade sig värslöst mot det mjuka, plyschdraperade ryggstödet, medan hon löste upp segelgarnet, som slöt om paketet, hon tagit fram.

En massa bref med olika handstilar föll ut öfver hennes knä; svågern tycktes tagit dem utan ordning, en handfull här och en handfull där och buntat ihop.

Hon tog på måfå upp ett, en rekvisition på papper, så ett annat, en middagsbjudning, ett tredje, några rörda varma ord till tack för den plats vid en tidning, mannen skaffat en f. d. fattig skolkamrat. Hon kastade ned dem på golvet bredvid kåsösen, ty hon var besluten att bränna hela smörjan, så slapp hon leta efter några flere räkningar.

Nästa packe. Det var ett långt bref hon fick upp, med en fast, präntad stil, lik tryckstil. Hon såg på underskriften, det var från en af samtidens främsta literära förmågor. Det var ju intressant. Hon började läsa: den store mannen begärde hennes mans omdöme om några ändringar i manuskriptet, denne lofvat förlägga, återopade sig på gammal välvilja, talade om, i huru stor förbindelse han stod till sin förläggare, huru tack vare honom, hans råd, hans ledning, arbetena gjort lycka, fast alla andra förläggare nekat trycka dem, huru hennes man med sin säkra blick och stora intelligens genast förstätt honom, trott på honom o. s. v. Hennes man beundrad, afhållen, värderad af en nu mera så berömd författare! Den första känslan var förvåning, som snart gick öfver till ett visst obehag, det man känner vid ett groft misstag, man begått.

Skulle bakom den där obetydlige, tyste och tafatte Johan, hon känt, funnits en annan, en som — — — hon tog upp några nya bref. Det var åter och åter tacksägelsebref. Hennes man tycktes gjort mycket godt och varit ett stöd och en hjälp för många. Där var en hel rad yngre författare, han hjälpt fram, och alla se upp till honom som till en välgörare och lita på hans omdöme som på en literär auktoritets.

Ju längre hon läste, dess mindre kunde hon dölja för sig, att hennes man intagit en framstående ställning i den literära världen, lika mycket genom sin personliga begåfning som genom sin förläggareverksamhet. Det talades också så ofta om, hur ädel, hur oegennyttig och trofast han varit. Hon började bli intresserad, nyfiken och kände sig smått orolig. Det öfverlägsna, litet föraktliga sätt, hvarpå hon behandlat honom, dök upp i tusen små minnen för hennes estertanke. Det var icke utan, att hon gjort honom orätt kanske, ibland...

Hon tog upp ett nytt paket.

Det tycktes Johan ordnat själf — det innehöll de bref, han skrivit till sin mor och fått igen vid dennas död.

De lågo i följd, ifrån de tidigaste ungdomsåren. Hon vecklade ifrigt upp dem, då dörren gick upp.

»Nå frun, hur blef det? De stå där ute och vänta på svaret.»

»Det går inte så lätt hitta en räkning bland så mycket papper — du kan säga dem, att de få gå tillbaka, och att du tittar in, då du skall gå efter paketet på posten i dag. Och så kom tillbaka om ett par timmar, ifall jag inte ringer innan dess...»

Dörren smälldes vresigt igen.

Hon sträckte genast handen mot brevhögen.

Hon hade redan blifvit så pass intresserad, att hon nu läste dem alla. Modern hade varit hans enda förtrogna, tycktes det, den som följt hans utveckling, hans arbete, hans kamp och hans framgång in i de minsta detaljer — lefvat hans innersta lif med honom.

Och genom sonens bref gick en djup underton af kärlek och beundran till gengäld.

De hade varit mycket för hvarandra, de två, ja *allt* kunde man gärna säga!

En suck gled sakta öfver hans hustrus fina läppar, hon skulle knappt kunnat säga hvarför. Antingen var det jämförelsen mellan förhållandena i hennes eget hem, eller var det en outredd, oförstättad känsla af svartsjuka mot modern, som varit så mycket för honom, då — — — Plötsligt sjönko händerna ned i knäet, de fina, nervösa händerna, öfver hvilka aristokratiska form hon var så stolt — men denna gång beundrade hon dem ej, som hon brukade göra. En outtalad, smärtsam undran låg på djupet af den frånvarande blick, som gick ut i rymden — — — om en sådan man älskade? Hurudan skulle hans kärlek vara? Och hvem hade han...?

Nästan häftigt tog hon till sig en ny bundt med Johans egen handstil.

I slutet af packen lågo de första brefven från Johan som nygift. De voro helt olika, han hade lagt bort förbehållsamheten och talade fritt och öppet.

»du är orolig, öfver att jag valt en bortskämd, fjäsad baldrottning till hustru? Du är rädd, att hon ej passar mig? Därom vet jag ingenting, men jag vet bara, att jag är så lycklig, att jag är rädd jag drömmer ibland. Om du blott visste, med hvilken bäfvande hänryckning jag ser henne ligga här, bredvid mig, på sin chaise-longue, medan jag skrifer! Jag skulle vilja vara bladen i boken hon läser, för att de där mjuka, vackra händerna, som göra mig tokig vid minsta rörelse, skulle glida öfver mitt ansikte, så som de glida öfver bokens sidor.»

(Forts.)

Nyttillträdande abonnenter

kunna mot insändande af 40 öre i frimärken erhålla *Iduns* julnummer med porträtt af tidningens redaktör och nitton af de mest framstående kvinnliga och manliga medarbetarne. Numret innehåller dessutom 20 sidor intressant och omväxlande text samt torde i detta afseende vara den rikhaltigaste jultidning, som någonsin utkommit.

Förslag till matordning för veckan
12—18 jan.

I.

Finare bord.

- Söndag: Puré på morötter.
Stekt hafstunga.
Stekt orre, sallad.
Bavaroise, garnerad med
Reine Claude.
Ost och cakes.
Frukt.
- Måndag: Temjolk.
Lamstek med grönsaker.
Brödpudding.
- Tisdag: Köttsoffa.
Njurbullar.
Chokoladpudding.
- Onsdag: Puré på bruna bönor.
Kalfstek med grönsaker.
Apelsinkompott.
- Torsdag: Soppa på torra gröna ärter.
Kokt rökt Hamburgerbringa
med surkål.
Punschpudding.
- Fredag: Vinsoppa.
Fläskkottlet med Robertsås.
Kastaniepuré med grädd-
skum.
- Lördag: Oxsvanssoppa.
Stufvade aborrar.
Vinbärskrämm med bakelse.

II.

Enklare bord.

- Söndag: Oxsvanssoppa.
Kalfstek med grönsaker.
Kastaniepuré med grädd-
skum.
- Måndag: Puré på morötter.
Ragu på kalfstek.
- Tisdag: Köttsoffa.
Njurbullar.
- Onsdag: Kokt rökt Hamburgerbringa
med surkål.
Temjolk.
- Torsdag: Fläsk med hvita bönor
(amerikansk rätt).
Plättar.
- Fredag: Fläskkottlet med förlorade
ägg.
Vinsoppa.
- Lördag: Stekt hafstunga.
Puré på bruna bönor.

Recept.

1.) *Puré på bruna bönor* (såsom soppa). För 5 personer. Två hektogram goda bruna bönor kokas som vanligt jämte en morot och en rödlök, i hvilken man instuckit två kryddnejlikor, till dess att alltsammans väl mosat sig. Däpå drivas bönorna genom silen, spådas med buljong till lagom tjocklek, hvarefter alltsammans uppkokas. Purén bör hafva en vacker rödbrun färg; serveras med rostadt bröd i croutons eller skivfor.

2.) *Temjolk*. För 5 personer. Mjolk efter behof uppkokas, och under kokningen tillsätts vanilj, socker och fem rågade teskedar godt te, hvarefter alltsammans får stå och draga väl täppt i tio minuter. Därpå tillsätts under stark vispning tre till fyra ägggelor. Sist uppsulas temjölken i uppvärmd soppskål eller serveras med rostade brödskeivfor.

I stället för te kan äfven kaffe användas: likaså te kan utesluta vaniljen.

3.) *Kastaniepuré med gräddskum*. (Efterrätt.) För 5 personer. Tre hektoliter friska kastanier skalas, kastas i kokhett vatten, hvarpå det inre skalet aftages, kastas därpå i kallt vatten. Därpå kokas de tillsammans med 75 gram socker, en half vaniljstång, två matskedar smör och en tekopp vatten, till dess att de blifvit torra och mosat sig. Därpå drivas de genom silen, formas till kulor, som läggas i sockerlag, så att de blifva liksom polerade, hvarefter de uppläggas i en krans eller vall två till tre hvar högt på ett fat, och det tomma rummet fylls med gräddskum, tillsatt med vanilj.

O. H. D.

Våra barn.

Om handaslöjdens berättigande i skolan och om detta ämnes gagneliga inverkan har redan blifvit mycket ordadt. Jag skulle dock vilja lägga ännu ett strå till stacken och yttra några ord om det välgörande inflytande, handarbetet har på förhållandet mellan lärare och lärjunge. Jag utgår då från det antagandet, att läraren eller lärarinnan undervisar både i handaslöjd och andra läroämnen, såsom ju oftast är fallet med mindre barn. Vid undervisning i handarbete, om också med s. k. klassundervisning, kommer läraren så att säga barnet mera in på lifvet. Läraren stiger ned från sin uphöjda plats i katedern, den högtidliga läromästaretonen utbytes mot hvardagsspråket, små förtroliga samtals uppstå då och då, med ett ord: det innerliga förhållande, som bör råda mellan föräldrar och barn, kan under dessa lektionstimmor lättare framkallas. Detta förtroliga närmande mellan lärare och lärjungar är till stor välsignelse, isynnerhet för folkskolans barn, dessa barn, som ofta lemnas hela dagen utan tillsyn, som ingen sysselsätter sig med.

L. A.

Hushållet.

Ingen husmoder borde försumma att föra noggranna och ordentliga räkenskaper, öfver hvad som går åt inom hushållet. »Den är så fasligt krånglig, denna räkenskapsföring», säger mängen. Nej, högtärade, nu är det den lättaste sak i världen, svara vi. Nu finnas ju särskildt utgifna s. k. hushållsböcker, så enkelt och lättfattligt uppställda, att ett barn kan begripa dem. En sådan hushållsbok är den på hr I. M. Göthes förlag utgifna, hvilken i detta nummer annonseras till ett pris af endast en krona. Uppställningen är synnerligen praktisk, särskildt därför att husmodren hvarje dag med lätthet kan kontrollera sin kassas ställning. De upptagna rubrikerna äro ock mycket fullständiga. Hushållsbokens värde förhöjes än mera genom en klar och tydlig öfversikt öfver de nya måtten och vikterna.

Drycker.

Nyårsglögg. 65 cl. (2 kvarter) brännvin, 170 gr. (40 ort) socker, några nejlikor och kardemummor, en bit ingefära och ett par bitar pomeransskall sättas i en panna med locket på öfver lindrig eld att upphettas. Då drycken är varm, aftages den och omblandas samt upphälles i en skål, icke kryddorna, påtändes och serveras brinnande.

Denna glögg har af alla blifvit omtyckt.

Anna.

Efterrätter.

Frusen pudding. (Utmärkt god och säker.) Af 33 cl. (1 kvarter) grädde, 106 gr. (25 ort) socker, vanilj efter smak, samt 8 äggulor, kokas en kräm, som vispas hela tiden, tills den tjocknat, då den lyftes af elden. Vispningen fortsättes dock, tills blandningen blir alldeles kall. Då har man 65 cl. (½ stop) till skum vispad grädde, som sakta nedröres i krämen, men får man akta, att intet tunnt medföljer. 66 gr. (5 lod) stötta bisquits har man nu färdiga samt en form med tätt lock. Ett hvarv kräm, 1 hvarv bisquits ösas i formen. Nu har man ett tämligen vidt kärl, så att formen kan på alla sidor täckas med is och bra mycket groft salt, som hindrar isen smälta. Den behöfver stå 5 à 6 timmar. Då den skall serveras, torkas saltet väl af, formen doppas i hett vatten, stjälpes på fat, garneras med stötta bisquits och några icke saftiga sylter, om man så vill.

E. R—d.

Trädgårdsodling.

Ur den förträffligt redigerade »Tidning för trädgårdsodlare», å hvars tillvaro vi fästa våra läsarinners uppmärksamhet, låna vi följande *Minneslista för trädgårdsodlare, januari*.

Krukväxterna böra gärna nu hållas vid så låg temperatur de utan olägenhet kunna fördraga, på det de under denna mörka årstid icke måtte komma att skjuta bleka, klena skott, och de böra tillika vattnas jämförelsevis sparsamt, men böra dock därför icke lida brist på nödig fuktighet, hvilket särskildt, om man icke är uppmärksam, lätt kan inträffa med växter stående i varma, torra boningsrum.

Drifning af blomsterlökar, syrener etc. fortsättes. Man kan nu äfven börja drifva törnrosor samt åtskilliga såväl ört- som träartade växter, hvilka man önskar erhålla tidigt i blomning, hvarvid torde observeras, att drifningen af de flesta växter bör till en början ske vid låg temperatur, nämligen +6—8—10° C, och att temperaturen blott helt långsamt bör efterhand ökas. Har man ett svalt växthus, ställas de till en början i sådant, — ett föga eldad boningsrum är ock användbart — för att efter någon tids förlopp inflyttas i ett varmare rum.

Drifbänkar. En s. k. kur till uppdragning af tidiga melon- och gurkplantor kan man redan nu anlägga. Äfven kan man börja anlägga drifbänkar till *rädisor, bladsallat, persilja, morötter, spenat, dill etc.*

Sparrisdrifning fortsättes eller påbörjas.

Fruktdrifning. Drifning af vin, persikor, smultron etc., kan påbörjas, hvarvid erinras om, att temperaturen till en början hålles jämförelsevis låg.

Potatis afsedd till drifning intages i varmt ljus rum, samt lägges i enkelt hvarf, så att dagsljuset åtkommer hvarje potatis för att utgro.

Öfvervintringskastier, hvaruti åskilliga i krukor stående växter förvaras för att frostfritt öfvervintra, öppnas vid inträffande blidväder, hvarvid växterna befrias från ruttnade eller gula blad.

Ympkivistar aftagas och nedlägges i snö för att sälunda förvaras tills tiden är inne att verkställa ympning.

Sallat och trädgårdskrasse säs i med jord fyllda lädor och ställas i köket eller annat varmt rum.

Diverse arbeten. Trädgårdsredskap tillverkas, anskafläs eller repareras, frön rengöras, spaliertred m. m. dylikt täckas, löf, dyjord etc. sammanföres till komposter, sand till gångarne hemköres m. m.

E. L.

Läkareråd.

Beda. Ert onda är sannolikt af nervös natur. Ni bör så mycket som möjligt söka undvika alla ansträngningar och sinnesrörelser. Lef af kraftig, stärkande föda; mellan de egentliga måltiderna bör Ni förtära god mjölk. Tag dagligen motion, dock ej så att Ni tröttnas därpå. Tag tre gånger dagligen tre stycken af *Pibulo sulphatis chinici*.

I. H. Beror på en inflammation i ögonlockskanterna. Ni kan försöka kompresser med ljum borsyrelösning (4%). Verksamare vore emellertid en salva af 1 del *färdig kvicksilfveroxid* på 40 delar *glycerinsalva*. Deuna fås dock ej utan läkares recept. — Barnet bör vistas mycket ute i fria luften.

Anna B. Medlet är ej absolut ofarligt, hvarför man bör vara försiktig med detsamma. Det ges i dosis af 25—50 centigram åt vuxen person. Säkrast är att ej öfverskrida en dosis af 1 gram om dagen.

Annie. 1) Fordrar operation. 2) Troligen en s. k. senknut. Vänd er till närmasse lasaretsläkare, då ni nog blir kvitt densamma.

Tacksam. Utan undersökning kunna vi ej med visshet yttra oss, men ha dock anledning att tro, att det onda beror på s. k. ledmöss. I sådant fall har Ni ingen nytta hvarken af jodtinktur eller massage, utan fördras för det ondas botande operation.

Kulla. Ert antagande är så vidt vi af er beskrifning kunna döma, riktigt. Ni bör därför under några veckor använda något järnhaltigt medel, t. ex. *Bland's järnpiller*, tre piller tre gånger dagligen. Dessutom frisk luft, stärkande föda och möjligen kalla afritningar på morgnarna.

D:r — d.

Tryckfel. I svar till *Svea* i föregående nr står »40 proc.» skall vara 40° (= 40 grader).

Annonser.

Annonspris: 25 öre pr petitråd (=10 stafvelser)
Ingen annons införes under 1 kr.

LEDIGA PLATSER.

Guvernans

med vana att handleda och undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik, önskas för flickor, af hvilka den äldsta på nionde året. Reflekterande hänvände sig med referenser samt uppgift om ålder och löneanspråk till Borgvik, Vermland, poste restante. [1380]

Lärlarinna,

duglig, frisk och anspråkslös, önskas för trenne barn mellan 10—6 år under vårterminen 1890. Goda rek. Svar snarast till »N.», Lidköping, p. r. [1382]

Van Lärarinna,

med förmåga att meddela undervisning för flickor till inträde i de högre klasserna och som talar franska och är kunnig uti musik och handarbete, erhåller plats nu genast. Eleverna äro tre flickor, däraf den äldsta är 11 år. Villkor: 150 kr. och ett vänligt bemötande. Svar jämte fotografi torde sändas till »X.», Nettraby. [G. 10102] [1389]

PLATSSÖKANDE.

En ung flicka, af god familj, (e. o. postexpeditör) undervisningsvan söker plats i familj såsom *lärlarinna*. Hon är villig att dessutom biträda vid *skriv- och kontorsgöromål* samt att gå frun tillhanda. Plats hos någon äldre dam såsom hjälp och sällskap antages tack samt. I:ma betyg och referenser.

Svar till »Ct.», adr. Gumälii Annonsbyrå, Stockholm. (G. 7087) [1378]

Som sällskap, lektris eller hjälp i finare familj, helst på landet, önskar en ung, bildad flicka plats. Bref för vidare upplysningar sändes till »Y. 20 år», Iduns redaktionsbyrå. [1393]

Observera!

En anspråkslös flicka önskar plats i ett bättre hus i stad eller på landet att biträda med alla göromål inomhus. Svar till »A. W.», Iduns byrå. [1391]

Plats sökes af ett medelålders fruntimmer af god familj vare sig som *lärlarinna*, *vårdinna* eller som sällskap nu genast eller till våren. Vidare upplysningar lemnas af *Svenska Främlingsbyrån*, Klara v. Kyrkog. 3 B. [1394]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9—10 och 2—3.

Mag- och hudsjukdomar.

[1341]

Doktor Carl Flensburg

33 Drottninggatan 33.

Hvardagar 1/23—1/24. Helgdagar 10—11.

Behandlar företrädesvis *Barnsjukdomar*.

[1343]

Panorama international,

Hamngatan 18 B, 1 tr. upp.

(bredvid Svea-Salen)

Denna vecka:

1:sta Serien: Skotland.

Nästa vecka:

2:dra Serien: Pyrenéerna.

Entré 30 öre, barn 20 öre.

Abonnementskort, gällande för 8 besök, kr. 1: 75, barn 1: 20.

Öppet alla dagar från kl. 10—10.

Hvarje söndag nytt program.

[1357]

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis åt Iduns abonnenter och för uppdrag åt andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkrav och få returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas.

[1849]

Prisfrågor I—III.

Af samtliga till Redaktionen insända frågor, afsedda att införas å vår vanliga afdelning för »Frågor och svar», komma vi hädanefter att till hvartannat nummer utvälja tre, hvilka vi numrera i särskild följd med romerska siffror. För det bästa och mest uttömmande svaret å någon af dessa tre frågor, hvilket insändes inom 14 dagar efter det resp. numrets datum, utbetala vi för hvarje gång

ett pris af tio kronor,

förbehållande oss att på öfligt sätt få efter godfinnande begagna oss af äfven ej belönade skrivelser. Vi göra här nedan början med de tre första.

I. Huru skall verkligt godt öl och dricka bäst, lättast och billigast hembruggas?
Lovisa.

II. Kan någon gifva en liten finger-visning i konsten att åstadkomma en verkligt god och pryddig bädd, från synpunkterna af en sund och bekväm sömn såväl som rent estetiska fordringar?
Ethna.

III. Hvad kan en stammande person göra för att motarbeta, förmildra eller helt bota sitt lyte?
C. B.

Frågor.

N:r 357. H. J. frågar efter bästa sättet att bränna mandlar.

N:r 358. Hvar fås det hektografiska papper, som i och för mönsterkopiering omnämnas i Skand. Modetidning — ett af numren under 2dra kvartalet i fjor?
Ali.

N:r 359. Vill någon af Iduns läsarinor godhetsfullt gifva mig beskrifning på sådan konstnäm, som liknar flossatrens — vet ej om den nämnes flossatrens?
Ali.

Breflåda.

Ebba E. N:r 11—52 för 1888 finnas att få till ett pris för 1 kr. 50 öre. 1889 års årgång (n:r 7 och 9, som varit utgångna, omtryckas i denna månad) betingar i pris 4 kr. Max — fell. Tack för vänligheten; men litteraturbref ligga utom vårt område. Vi hoppas ni ej därför glömma Idun, utan kommer åter med något annat.

E. Norström, som rekvererat pernar till Idun 1889, torde benäget uppgifva tydligare postadress.

»Knyppling». Eder fråga tillhör annonsafdelningen.

Tacksam prenumerant. Det nu använda sättet var nog det bästa, när det gällde utrikes ort.

C. Bgr. N:r 7 o. 9 omtryckas i denna månad och kunna sedan erhållas på rekvisition.

Hgm. Tack. Välkommen snart åter.

Landtbo. Uppgif ert namn och adress till Iduns Uträttningsbyrå samt angif ungefärliga beloppet af den summa, Ni vill betala för ett begagnadt instrument, så får Ni uppdraget uträttadt på bästa sätt. Iduns Uträttningsbyrå har utfört många dylika uppdrag och alltid till belåtenhet.

Red.

Innehållsförteckning:

Agathe Backer-Grondahl. (Med porträtt.) — Till Finlands mödrar; poem af Zach. Topelius. — Ingen af dottrarna vill stanna i hemmet; af Ave. — Iduns nionde pristävling. — Farlig lek; skiss af Elisabeth Kuylenstierna. — Ärade läsarinor! — Kejsarinnan Teresa af Brasilien. (Med porträtt.) — Koka med gas! — En ouppgjord räkning; af Sune Folke-son.

Förslag till matordning för veckan 12—18 jan. — Våra barn. — Hushållet. — Drycker. — Efterätter. — Trädgårdsodling. — Läkare-råd. — Frågor. — Breflåda.

En eller tvänne unga flickor eller yngre damer, som för undervisning böra vistas i Stockholm, kunna därstädes erhålla inackordering i familj, där god omvårdnad kan utlovas. Närmare meddelas af Bokhandl. A. d'Aubigné, Drottninggatan 80. [1892]

Ett stort, möbleradt rum, utsikt åt Mälaren för ett eller två fruntimmer, med eller utan inackordering. Äfven kunna lektioner fås i finare handarbeten, konstväfnad, knypping, träsnideri, musikm.m. Garfvarg 5, 2 tr. Enkef. Norberg. [1883]

Inackordering

kan erhållas i godt hem för en eller tvänne ynglingar eller flickor, annars äldre personer, som sätta värde på vänlighet och omvårdnad. Priset moderat. Utmärkta referenser finnas. Svar till »A. B.», Iduns redaktionsbyrå. [1885]

A young English lady is prepared to give instruction in English reading & conversation. Moderate terms. Adress »J. E. L.», Iduns byrå. [1881]

GUSTAF HOLMBLOM
KAPP-FABRIK
38 Vesterlånggatan 38
Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp. [1852]

Bort med liktorarne! Deletor.

Ett nytt, osvikligt, smärtfritt liktorsmedel (bättre än Collodin och alla andra liktorsmedel) borttager fullkomligt liktorarne med roten inom kortaste tid. Inlagdt i eleganta kartonger har Deletor den stora fördelen framför alla dylika medel, att man ständigt bär det på sig. Hvar och en som har liktorarne skall skatta sig lycklig efter att hafva använt Deletor. Hvarje kartong kostar 1 kr., som insändes som postanvisning eller i sparmärken. Post- o. telegrafadress »Deletor», Mörsil. [1840]

Mört och välsmakande
Spisbröd!
33 öre,
Knäckebröd
40 öre.
Drottningg. 77.
10 kg. hemsändes. Obs. Hvarje kaka märkt med E. S. — E. K. Samuelsson.
Etabl. 1854. Telefon 59 26. [1884]

Underkjolar

af plyscheradt kläde,

(som inkommo för sent till julen och nu slumpas bort för att ej behöfva behållas i lager till hösten)

de bästa som finnas i marknaden, på samma gång starka, mjuka, varma och pryddiga.

Pris för färdig kjol 5 kronor, osydda 4 kronor.

Försändas till landsorten mot efterkrav.

Rekvisioner expedieras genom Iduns uträttningsbyrå.

Rekvirera genast, ty lagret är helt litet! [1886]

Östermalms Högre läroanstalt för flickor

Kommendörsgatan 13.

Vårterminen börjar den 16 jan. kl. 10 f. m. Anmälningar mottagas i skolhuset kl. half 12—half 1 midd. och hos Föreståndaren Dr E. Schwartz, Grefvaregatan 46, kl. half 5—half 6 e. m. — Nybörjare mottagas. Elever beredas äfven för mogenhetsexamen och inträde vid Högre lärarinneseminarium. [G. 10217] [1890]

EXCELSIOR-TE.
Direkt från Hankow (China) importeradt, oförfalskadt Te af 1889 års skörd, i flere utsökta, aromatiska och prisbilliga kvaliteter. Försäljes packadt i bleckburkar, kartonger och silfverstanniol genom Speceerhandlarne.
En-gros-lager hos
Otto Dahlström & Komp. [1856]
Excelsior-Te.

Husmödrar!

Försöken Th. Winborg & C:is i Stockholm tillverkningar af

Concentrer ad Ättika på flaskor för utspädning.

Senap, blandad efter engelsk och fransysk smak, flere sorter.

Beefsteaksauce.

Soja, flere gånger prisbelönade och fullt jemförliga med de

bästa utländska fabrikat. Tillhandahållas hos Hrr speceerhandlare. [1839]

Sparsamma Fruar.

Härmed tillkännagives, att jag efter min moder Fru B. Sundemans frånfall öfvertagit den Ylleaffär, hon bedref i nr 11 Artillerigatan. Ull och gammalt ylle mottages hädanefter till spädning. Väfnung af tyger, schalar, filtar m. m. hvarje dag i Klara Norra Kyrkogata 12, 1 tr. Hvar och en får sitt ylle tillbaka i form af garn.

OBS. Blott ett halft kilo ull till hvarje kilo gammalt ylle!

Hildur Andersson, född Sundeman. Telefon 794. [1861]

Husmödrar!

Kasten aldrig bort gammalt stick-ylle! Under-tecknad emottager jämte ull äfven gammalt ylle till spinning, väfnung (för hand), schal- och filtbere-dning. Hos mig spunnet s. k. trasgarn är bevisligen det bästa och vack-raste, som kan erhållas. Spånadslönen den billigaste i Stockholm. Beredning- en af filtar öofverträffad.

Otto Elmgren, Vesterlånggatan 66. [1839]

Sidenskor

öfverklädas, att de blifva som nya, till billigt pris i Skoboden 42 Apelbergs-gatan, hörnet af St. Badstugatan. [1879]

Ett tillfälle att köpa så billigt

återkommer aldrig. 30,000 meter 1:ma Halfylle Flanell som kostat grå 70 öre, röd 88 öre och hvit 84 öre, bortslumpas till grå 51 öre, röd 61 öre och hvit 61 öre metern.

A. Williamson, Stockholm. Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp. [1873]

Tandläkaren ROLAND MARTINS Tandpulver

försäljes i Stockholm: på alla Apotek, hos C. F. Dufva, Drottninggatan 41, i de större parfymbodarna, m. fl. m. fl. ställen. [1832]

Engelska Magasinet

är flyttadt till 49 Regeringsgatan, 1 tr. Höstlagret nu inkommet. [582]

Om 20 öre i frimärken insändas till Skandinavisk Modetidning, Stockholm, erhålles pr om-
BARA 20 ÖRE.
Häftet innehåller mer än 50 ypperliga illustrat. jemt beskrifningar öfver dräkter, hattar, handarb., monogram m. m.
gående ett elegant 20-å 24-sid. profnummer i fint koloreradt omslag af den löpande årgången.
Endast n:r 1 — det präktiga brud-utstyrelsenumret — betingar ett pris af 40 öre. Tio n:r lemnas för 1,50; 20 för 2,50.

RAMLOSA
Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slags plantskole-artiklar är nu utkommen [1851] och tillsändes franko. Helsingborg i sept. 1889.
N. P. JENSEN

Pröfva Svea-tyget!

Svea klädningstyget är tillverkad af alla finaste kamgarn, mycket segt och starkt (glider ej), tillverkas i modernaste mönster och äkta färger, priset endast 63 öre metern = 37 öre aln. En vara jämnogd med »Svea-tyget» gällar eljes i handeln 84 öre metern. A. Williamson, Stockholm.

Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Profver sändas endast, då 20 öre bifogas. [1875]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris — enligt öfverenskommelse mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer

Richard Anderssons Musikskola

är nu åter öppnad den 7 januari 1890.

Honorar för Vårtermin (5 månader):

Piano: Klass I. Nybörjare, a) 2 elever på 1 timmes lektion 2 gånger i veckan: kr. 40 för hvarje elev; b) 2 elever på 1½ timmes lektion 2 gånger i veckan: kr. 60 (för hvarje elev). Klass II. Mera försigkomna, a) 2 timmar i veckan: kr. 125, b) 1 timme i veckan: kr. 65. **Harmonilära och Kontrapunkt:** Klass I. 4 elever på 1 lektion i veckan (2 timmar) kr. 40. Klass II. 1 elev 2 gånger i veckan Kr. 50.

OBS. Påbörjad månad räknas för hel. Skriftliga anmälningar till den 3 jan., muntliga den 3 och 4 jan. kl. 11—2, 5—7. Mottagningstid: onsdagar och lördagar kl. 1,30—2,20 e. m.

[1877] [G. 28291]

Stockholm, Brunnsgatan n:r 28, 2 tr.

Hushållsbok

synnerligen praktiskt uppställd samt försedd med tabell öfver

metersystemet

har utkommit och finnes till salu

å **1 krona**

I. M. GÖTHES

Bok- & Pappershandel

48 Drottninggatan, hörnet af Klarabergsgatan
samt i filialerna

Regeringsgatan 27, Skeppsbron 20, Hornsgatan 54

äfvensom hos alla öfriga bokhandlare i riket. [1828]

Illustrerad Familjeblad

praktisk veckotidning för **hemmet** och **ungdomen**, med ett intressant och roande innehåll, praktfull utstyrelse, passande för divanbordet. utbjuder sig härmed till prenumeration för 1890. **Gratisnummer** på begäran.

Kristinehamn i nov. 1889.

[1833] [G. 27813]

Johannes A. Nyvall.

Försök Germanial!

Germania klädningsstyget är ett nytt, nästan outslitligt, tjockt och varmt klädningsstyget, som tillverkas i moderna mönster. Priset endast 49 öre metern = 29 öre aln. Kan endast köpas hos tillverkaren **A. Williamson, Stockholm. Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp.**

Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Profver endast då 20 öre följa. [1874]

Satyetten »Mammas älskling» utföll med lott n:r 661 och kan få afhämtas Lilla Vattugatan 27, 4 tr. [1831]

[1860]

Alla fördelar framför andra sorter!

Allmänt erkänt bästa

Snörlif "La Gracieuse",

såväl i höga som låga former, finnes *endast* att erhålla hos

Henric Labatt,

Kongl. Hofleverantör,

27 Drottninggatan 27

Stockholm.

Obs. Tillsändes, om lifvidden uppgifves i centimeter eller decimaltum. [1855]

Observera noga,

att från **Axel Marcus, 17 Drottninggatan 17,** Stockholms största Modeaffär för endast detail, sändas profver å alla moderna Baltyger i silke, ylle och bomull, samt förfärdigas *skyndsamt, elegant och billigt* alla slags **KLÄDNINGAR** samt **MORGONROCKAR.** [1888]

Permar till Idun 1889

finnas nu tillgängliga i på samma gång **elegant och praktisk utstyrelse**, så att damm och smuts ej häfta vid dem.

De tillhandahållas dels i **blått och guld**, dels i **rött och guld** med **klothrygg**. Priset är i år

1 krona 25 öre.

Inga permar expedieras, utan att beloppet först insändts antingen *medels postanvisning* eller ock i *sparmärken* (ej frimärken!). Efter erfarenheten från förra året, vilja vi enträget uppmana Iduns läsarinor att med första insända sina rekvisitioner, på det de må vara säkra om att ej komma, sedan upplagan, som på förhand bestämmes, är slutsåld.

Obs! Dem af Iduns läsarinor, som sakna n:r 7 och 9 för detta år, meddelas, att dessa nummer komma att nytryckas på nyåret, för så vidt minst 100 anmälningar härom, åtföljda af rekvisition på permar, ingå. För öfrigt kunna öfriga nummer af årgången erhållas till komplettering mot insändande af 15 öre i frimärken pr nummer.

Med utmärkt högaktning

Frithiof Hellberg

(1859)

Red. o. utgifvare af Idun.

Musik för Hemmet,

som efter endast ett kvartals tillvaro vunnit mycket stor spridning, anmäles till ny prenumeration och vill, såsom dess namn angifver, åt hemmen regelbundet bereda omväxlande oah värdefull musik, äfven af lättfattligare innehåll än hvad hittills varit fallet.

Musik för Hemmet utkommer hvarje helgfri lördag i häften om minst tre sidor musik, utom då större kompositioner införas, då två veckohäften sammanslås till ett dubbelhäfte. kompositioner granskas af Herrar Erik Åkerberg och Emil Sjögren.

Musik för Hemmets Musik för Hemmet förses med ett prydligt omslag, som kommer att innehålla den följande veckans program å Stockholms teatrar, nyheter från musikvärlden, annonser m. m.

Musik för Hemmet kostar kr. 6: 60 för helt år, kr. 1: 70 för kvartal, lösnnummer 15 öre, postarvodet inberäknadt. Prenumeration i landsorten å alla postanstalter, i Stockholm å Redaktionens byrå, Vestmannagatan 7, Allm. telefon 57 06, samt å alla boklädor och större tidningskontor.

Musik för Hemmets oktober—december-kvartal, 13 nummer, erhålles portofritt emot insändande af kr. 1: 50 i sparmärken. Prenumeration torde ske fortast möjligt för att kunna bestämma upplagens storlek. Stockholm i december 1889.

[1836]

Redaktionen för »Musik för Hemmet.»

Till Utstyrlar.

Linne- o. Bomullsväfnader till Lakan o. Örngått.

Linne- o. Bomullsväfnader till Damunderkläder.

Broderier, Trimmings, knypplade Skånska och Vadstena-Spetsar.

Handduksväfnader och Handdukar.

Till finare Damunderkläder finnas utmärkta Bomullsväfnader, hvilka i utseende och känsel likna linne, tillverkade af rundtrådiga, hårdtvinnade garner och särdeles omtyckta för sin hållbarhet och smidighet.

Beställningar å alla slag af **Damunderkläder, Lakan, Örngått** emottagas och utföras med omsorg.

Profver å alla slags Väfnader sändas franko.

K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin,
7 Storkyrkobrinken 7. [1887]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris — enligt öfverenskomme mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer.